

TÜRK FOLKLOR ARAŞTIRMALARI

AYDA BİR DEFA İSTANBULDA ÇIKAR, HALKBİLGİSİ DERGİSİ
SAHİBİ VE YAZI İŞLERİ MEŞ'UL MÜDÜRÜ İHSAN HİNÇER

SAYI: 20

MART. 1951

YIL: 2 - CİLT: 1

Türk Takvimi Hakkında

Yazan: Mahmut Kemal YANBEY

«Türk Halkbilgisi Derneği»

İdare Heyeti Azası

Ergenekon efsanesinin bütün Türklerce kabul edildiğini çeşitli vesikalar bize göstermektedir. Bu masal Yunan, İran, Roma masalları gibi hayal mahsulü değildir, masalın içinden tarihi olaylar seziliyor, hele dört yüz yıl bir kısım Türklerin bu hayati yaşadığı şüphesizdir. Göktürk Devletinden başlayarak İslâm - Türk devletleri - zamanında bile (Ergenekon) yılbaşı olarak ele alınmıştır, Hicret takvimini kullanan Selçuk Türkleriyle (İran) da kurulan İhâni ve onu ortadan kaldıran Ak-sak Timur İmparatorluğunda da Ergenekondan çıkış tarihi olan dokuz mart (Şimdiki takvimimize göre 22 mart) ı takvim başı olarak görüyoruz ve takvimin on iki hayvan adına nisbet edilerek İslâm müverrihlerince (Sali Türkân) namile adlandırılmıştır. Son yıllarda ciddi ve önemli bir tetkik mahsulü olan ve büyük bir bilgi noksanımızı ikmal eden Ankara Tarih - Dil - Coğrafya Fakültesi doçentlerinden (Osman Turan)'ın neşrettiği on iki hayvan takvimi bu eksikliği telâfi etmektedir, ancak takvimin başlangıcı (Ergenekon) olursa nihayet Türklerin milâdın beşinci yüzyıl ortalarına doğru bir takvim kullandıklarını kabul etmek zarureti karşısında bulunmak icab eder ki yukarıda adı geçen on iki hayvan takvimine aykırı düşmektedir, yalnız bu takvimde Yunanlıların Olimpiyad takviminde olduğu gibi her yılın sayısı açık olarak gösteriliyor, me-

selâ Olimpiyadın doksanıncı yılı dediğimiz zaman aradan (360) yıl geçtiğini hesap ettiğimiz halde bir kısım Türk arşivlerinde, mezar taşlarında doğum günlerinde olay için (Pars) yılında doğdu, koyun yılında dünyadan göçtü dendiği halde kaçınıcı pars, kaçınıcı koyun yılında olduğu ve aradan kaç yıl geçtiği bilinmez, bütün bu görüşlerimiz (Sali Türkân) dahi denilen on iki hayvan takviminde başlangıcı çok kadim olduğu ve evveliyatının şimdiki halde bilgi yönünden isbat edilemediği meydandadır.

Gazneliler devrinde yetişen büyük âlim (Biruni) Harzemde resmi bir takvim kullandığını, bunun bütün takvimlerden iyi bir takvim olduğunu ve bu takvimde milli, tarih mebbeinin (678) olduğunu söylüyor, (678) tarihi Ergenekondan çıkan Göktürklerin (630) da (Börtecene) sülâlesinin ortadan kalkmasına şuurulu, milliyetçi Türklerin başda (Kutlu han) olarak dağlara çekildikleri ve ihtilâli hazırlamağa başladıkları tarih olabilir, halbuki onlar henüz Ergenekondan çıkan Türklerin ikinci, üçüncü torunlarıdır, devletin kuruluşu, gelen hükümdarların adları, olaylar hiç de mübâlagaya kaçınılmadan Orhon kitabelerinde büyük bir sadakatle gösterilmektedir. (Biruni)'nin söylediği milli bir mebbe ve takvim başlangıcı değil bu şuurulu milliyetçilerin (678) tarihinde itibaren eski Türk takvimini yeniden ele aldıkları ve (Ergenekon) u takvim başı

Türk Halkbilgisi Derneği adresi:
Çemberlitaş, Atikali Paşa medresesi Muallimler Birliği binasında hususi daire - İstanbul